

Utvärderingsenkät för Folkhälsan Utbildning AB:s kursverksamhet vid Norvalla.

En processbeskrivning

Ida Marie Hautaoja

Examensarbete
Idrott och hälsopromotion
2015

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildning:	Idrott och hälsopromotion
Identifikationsnummer:	13005
Författare:	Ida Marie Hautaoja
Arbetets namn:	Utvärderingsenkät för Folkhälsan Utbildning AB:s kursverksamhet vid Norrvalla. En processbeskrivning
Handledare (Arcada):	Marko Vaappo
Uppdragsgivare:	Folkhälsans Utbildning AB
<p>Sammandrag:</p> <p>Detta är ett beställningsarbete gjort av Folkhälsan Utbildning AB vid Norrvalla. Uppdraget var att utforma en elektronisk utvärderingsenkät med grafisk sammanställning. Arbetet har avgränsats till att utforma utvärderingsenkäten men inte ha hand om programmeringen. Avgränsningen gjordes på grund av jag som utformare saknar ADS kunskaper. Arbetet syfte är därför att utforma en enkät med utvärderande karaktär som skall användas vid Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet vid Norrvalla och ta i beaktande att enkäten skall kunna användas i elektronisk form. Examensarbetets metod är processbeskrivning med en kvalitativdesign. Processbeskrivningen följer Carlström och Carlström Hagmans arbetsmodell för examensarbete och är därför indelad i fyra faser; val av motiv, planering, implementering och slutligen resultat och slutsats. Arbete som har denna typ av syfte är ett utvecklingsarbete vilket gör att forskningsmetoden skiljer sig en aning från arbeten som är forskningsorienterade. I arbetet av denna typ granskar och forskar man i redan befintlig kunskap och med en kvalitativ design försöker man tolka eller förstå en situation. Forskningen sker på grundnivå och analysen behöver inte vara lika noggrant utfört som i forskningsbaserade arbeten. Forskningsprocessen och datainsamlingen ses som flexibel och följsam gentemot forskningsprocessen och man kan under arbetets gång stöta på ett fenomen som behövs titta närmare på och som inte var planerat från början. Viktig litteratur för att arbetet skall lyckas utforma en enkät med utvärderande karaktär har varit Karlssons kunskapsöversikt varit den viktigaste källan. För att utvärderingsenkäten skall kunna styra utvecklingsarbete har det varit som viktigast att se utvecklingsarbete ur ett organisations-, verksamhets- och utbildningsperspektiv samt litteratur kring vuxnas lärande. För konstruktionen och utformning av enkätens frågor och desing har Ejlerthssons bok om enkätmetodik varit den viktigaste källan. Eftersom Folkhälsans Utbildning hör till en hälsofrämjande organisation har arbetet tagit i beaktande begreppet KASAM när frågorna till enkäten utformades. Resultat av detta examensarbete blev en kontrollerande utvärderingsenkät som frågar kursdeltarens åsikter om kursens arbetsprocesser, metoder och innehåll. Enkäten gör en bedömning om hur kursverksamheten har lyckats vara gynnsam för vuxnas lärande, om kursen har varit effektiv och om kursen lyckats leverera hållbar kunskap.</p>	
Nyckelord:	Utvärdering, utvecklingsarbete, enkätmetodik
Sidantal:	46
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	4.6.2015

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Sports and Health Promotion
Identification number:	13005
Author:	Ida Marie Hautaoja
Title:	Evaluation Questionnaire for Folkhälsans Utbildning AB's courses at Norrvalla. A process description
Supervisor (Arcada):	Marko Vaappo
Commissioned by:	Folkhälsans Utbildning AB
<p>Abstract:</p> <p>This is a commission work done by Folkhälsan's Utbildning AB at Norrvalla. The assignment was to design an electronic evaluation questionnaire to get a graphical summary of the questionnaire. This thesis work has been limited to only design evaluation questionnaire and is not responsible for the programming. The demarcation was made because I, as designer has lack of programming skills. This thesis work purpose is therefore to design a questionnaire with a evaluating character that can be used in Folkhälsan's Utbildning's courses businessdevelopment at Norrvalla and take in the account that the questionnaire can be used in electronic form. Because of the purpose the method of this thesis work is process description and the work has got a qualitative design. The process description goes by Carlström and Carlström Hagmans working model developed for thesis works. As their workingmodell says the process description is divided into four phases; choice of subjects, planning, implementation, and finally, results and conclusion. A thesis work with the purpose of this type is called a developingwork which makes the research method slightly different then from thesis works that are research oriented. This type of thesis work will review and research in already existing knowledge and with a qualitative design the researcher tries to interpret or understand a situation. Research is done at basic level and analysis doesn't need not be as carefully constructed as the researchbased thesis works. Researches and collecting of data for the process is seen as flexible and responsive towards the working progress. For this thesis work the most important literature has been Karlsson's research overview for evaluation and Eljertsson's book about evaluation questionnaire . Most important literature, so the questionnaire can be able to guide the work of development, has been about the perspective of the development of business and organization, as well as literature about adult learning. Main sources for the construction and design of the questionnaire has been Eljertssons book on survey methodology. Because Folkhälsan's Utbildning belongs to a healthpromotive organization the questions to the questionnaire were designed by taking into account the concept of KASAM. Results of this thesis work is an controlling evaluation questionnaire which ask course attendees opinions of the courses work processes, methods and content. The survey assesses how these courses have managed to be beneficial for adult learning, if the course has been effective and if the course managed to deliver sustainable knowledge.</p>	
Keywords:	survey methodology, activity development, evaluation questionnaire
Number of pages:	46
Language:	Swedish
Date of acceptance:	4.6.2015

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Liikunta ja terveyden edistäminen
Tunnistenumero:	13005
Tekijä:	Ida Marie Hautaoja
Työn nimi:	Arviointikyselylomake Folkhälsan Utbildning AB:n kurs- sitoimintaan Norrvallassa. Prosessikuvaus
Työn ohjaaja (Arcada):	Marko Vaappo
Toimeksiantaja:	Folkhälsans Utbildning AB
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Tämä työ tehdään tilaustyönä Folkhälsanin Utbildning AB Norrvallalle. Tehtävänä on suunnitella sähköisen arviointilomakkeen graafinen esitys. Työ on rajoitettu arviointikyselyn suunnitteluun mutta ei vastaa ohjelmoinnista. Tämä rajoitus sen takia koska minulta suunnittelijana, puuttuu ATK taito. Työn tavoite on suunnitella arviointilomake, jota käytetään Folkhälsanin Utbildningin kursseilla Norrvallassa ottaen huomioon, että lomake voidaan käyttää sähköisessä muodossa. Opinnäytetyön menetelmä on prosessi kuvaus laadullisella muodolla ja on tehty Carlström ja Carlström Hagmanin opinnäytetyön mallin mukaan. Tämän vuoksi prosessikuvaus on jaettu neljään vaiheeseen; aihevalinta, suunnittelu, toteutus, ja lopuksi tulokset ja johtopäätös. Opinnäytetyöllä on erilainen tavoite kuin tutkimukseen perustuvaan tavoitteeseen. Työ tarkistaa ja tutkii olemassa olevaa tietoa ja kvalitatiivisella muotoilulla yritetään tulkita tai ymmärtää tilannetta. Tutkimusta tehdään perustasolla ja analyysi ei tarvitse olla yhtä perusteellinen kuin tutkimukseen perustuva opinnäytetyöhön. Tutkimuksen tulos käytetään tiedonkeruun kohti tutkimukseen. Prosessin aikana voi kohdata ilmiö, joka tarvitsee tarkemmin tutkia ja joka ei alussa suunniteltu. Tärkeitä kirjallisuuksia tätä työtä tehdessä on ollut Karlssonin tutkimusryhmän katsaus arviointi ja Ejlerthssonin kirjan arviointikyselyn menetelmään. Jotta arviointikysely johtaisi kehitystyöhön, tärkeintä on ollut nähdä kehitystyön organisaation, toiminnan ja koulutuksen näkökulmista sekä aikuiskoulutukseen liittyvään kirjallisuutta. Koska Folkhälsanin Utbildning AB Norrvalla kuuluu terveyden edistämiseksi organisaatolle on Käsite KASAM otettu huomioon kun kysymykset arviointikyselyyn on suunniteltu. Tämän näyttötyön tulos on kontrolloiva arviointikysely joka kysyy kurssiosallistujien mielipiteet kurssin työprosessista, työmenetelmistä ja sisällöstä. Arviointikysely arvioi miten kurssi on onnistunut, ollut hyötyä aikuisisten oppimiseen, ollut tehokas ja onnistunut toimittamaan kestäväää tietoa.</p>	
Avainsanat:	Arviointi, tutkimuksen menetelmän, kehitys työ
Sivumäärä:	46
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	4.6.2015

INNEHÅLL

1	INLEDNING	6
2	Folkhälsans Utbildning vid Norrvalla	7
3	Arbetets avgränsning	7
4	Teoretiska referensramar	8
4.1	Utvärdering	8
4.2	Verksamhetsutveckling	11
4.3	Utvecklingsarbete ur ett skolperspektiv	12
4.4	Lärandet för vuxna	12
4.5	Hållbarhet	14
4.6	Enkätmetodik	15
5	Arbetets Syfte och frågeställningar	16
6	Metoder	18
6.1	Datainsamling	20
7	Materialbeskrivning	21
8	Processbeskrivning	23
8.1	Val av motiv	23
8.2	Planering	24
8.2.1	<i>Faktorer att värdera i enkäten .....</i>	<i>26</i>
8.2.2	<i>Formulering av enkätens frågor och frågornas svarsalternativ .....</i>	<i>26</i>
8.3	Implementering	37
8.4	Slutsats och resultat	38
9	Diskussion	39
	Källor / References	42
	Bilagor / Appendices	44
	<i>Utvärderingsenkäten .....</i>	<i>44</i>

1 INLEDNING

Enligt Karlsson (Karlsson 1999) är utvärdering en viktig del i arbetsprocessen för att leda verksamheten framåt. Vidare förklarar Karlsson att utvärderingens syfte är att användas för att mer eller mindre kontrollera, främja eller ifrågasätta för att ge kunskap, information eller förklara orsaker och sammanhang. Karlsson förklarar att målet med utvärderingen att producera en bedömning för att fastställa värdet för det som utvärderats. Enligt Foss Lindblad och Lander (Foss Lindblad & Lander 2009) behöver utvärderingen vara ändamålsenlig, effektiv och väl planlagd med en vetenskaplig mening. Foss Lindblad och Lander beskriver för att få utvärderingen ändamålsenlig bör man välja en strategi för utvärdering på basen av organisationsnivåer som utvärderingen utformas för.

Detta examensarbete är gjort som ett beställningsarbete av Folkhälsans Utbildning AB vid Norrvalla i Vörå. Arbetet definieras som ett utvecklingsarbete. Arbetets mål är att utforma en enkät med utvärderande karaktär som fungerar för att kunna delta i utvecklingsarbete för Folkhälsans Utbildning kursverksamhet vid Norrvalla. Enkätens bedömningsarbete skall kunna ge idéer, tyda behov av utveckling och säkerställa verksamhetens kvalitet.

Jag som studerat Idrott och hälsopromotion vid Arcada Yrkeshögskola med inriktning hälsopromotion valde att utföra just denna typ av examensarbete är på grund av mitt intresse för hälsopromotion. Att få utveckla ett utvärderings instrument för Folkhälsans Utbildning ger en möjlighet att jobba vidare på mitt intresse för utvecklingsarbete inom organisation och verksamheter. Jag är sen tidigare bekant med utbildningsverksamhet eftersom jag har gått Folkhälsans Utbildning som Personlig Tränare samt varit kursvikarie i deras utbildning för idrottsledare. Detta gör att jag färdigt har en relation med beställaren och utgör ett bra underlag för detta arbete.

Arbetets syfte är att utforma en utvärderingsenkät som skall kunna sättas in i ett dataprogram för att få en grafisk sammanställning över svaren. Arbetet görs på grund av att ett systematiskt utvärderingssystem saknas I denna del av Folkhälsans Utbildning vid Norrvallas verksamhet på grund av att kursverksamheten är relativt ny.

2 FOLKHÄLSANS UTBILDNING VID NORRVALLA

Folkhälsans Utbildning Ab ansvarar för Folkhälsans idrottsutbildning på Norrvalla i Vörå och Solvalla i Esbo. Folkhälsans Utbildning är ett aktiebolag och hör till Samfundet Folkhälsans icke vinstbringande serviceproduktion. Detta betyder att bolagen bör ha ekonomin i balans, men inga vinstkrav ställs. (Folkhälsan 2014)

Folkhälsans Utbildning vid Norrvalla erbjuder mångsidiga utbildningsmöjligheter inom motion och idrott. Utbildningsmöjligheterna som erbjuds växer hela tiden, till exempel kan man avlägga grundexamen i idrott, yrkesexamen för massör, reseledarkursen Nordic Travel Arena och Personlig Tränare samt kortkurser inom varierande ämnesområden. (Folkhälsans Utbildning 2014)

I samarbete med den finlandssvenska idrottsrörelsen skräddarsyr Folkhälsans Utbildning lösningar enligt behov idrottsrörelsen har. Bolaget strävar efter att kunna erbjuda högklassiga utbildningstjänster, goda faciliteter samt träningsmöjligheter för lagsporter och individuella grenar för juniorer och elitidrottare. (Folkhälsans Utbildning 2014)

3 ARBETETS AVGRÄNSNING

Undersökningsmaterialet för detta arbete har avgränsats på basen av hur en enkät utformas med en utvärderande karaktär och på vilket sätt enkäten kan styra utveckling på Folkhälsans Utbildnings verksamhetsnivå. Målet för den utformade enkäten är att leda utvecklingsarbetet, vilket har gjort att arbetet har koncentrerat sig endast på källor som hanterar utvecklingsarbete med hjälp av utvärdering.

Arbetet har avstått från att välja ut lämpligt dataprogram för enkäten, endast tagit detta i beaktande genom utformningen av svarsalternativen. Utformningen av enkäten är tillräckligt omfattande och jag har inte tillräckliga ADB kunskaper.

4 TEORETISKA REFERENSRAMAR

4.1 Utvärdering

Inom olika forskningsfält finns flera olika utvärderings discipliner där utvärdering definieras enligt områdets perspektiv. Trots att utvärdering anses vara ett tvetydigt begrepp är man överens om att utvärdering är som något som sker systematiskt för att undersöka värde eller förtjänst vid ett utvalt föremål/aktivitet. Med hjälp av utvärdering kan man följa vissa metoder och försöker hålla kontroll på olika steg i bedömningsarbetet och kan göras på till exempel projekt, produkt eller på åtgärdsprogram. (Karlsson 1999)

Enligt utvärderingsmetod forskaren Karlsson (Karlsson 1999 s.10-19) kan utvärdering i samband med utvecklingsarbete ses utifrån tre perspektiv nämligen; utvärdering av utvecklingsarbete, utveckling genom utvärdering eller något sker parallellt med utvecklingsarbetet. Lindblad och Lander (Lindblad & Lander 2009 s.6-11) ser utvärderingens syfte, då de har granskat redskap för reflektion och makt i skolan, som förbättring, för förbättring eller av förbättring. Viktigaste vid utvecklingsarbete enligt arbetspsykologen Kylén (Kylén 2008) med inriktning på utredning, utvärdering och problemlösning för organisation, verksamhet och personal, är att ha ett tydligt mål för utvärderingen för att veta vad den är till för och för att få fram en bedömning som kan fungera som beslutsunderlag.

Kylén (Kylén 2008) och Karlsson (Karlsson 1999) ser utvärderings mål från olika perspektiv. Enligt Kylén (Kylén 2008 s.89) görs utvärderingen för att man vill kunna bevara det som är bra, utveckla det som kan bli bättre och ändra det som inte går att utveckla. Vidare förklarar Kylén att utvärderingens mål kan därför beskrivas som summativ, normativ och/eller formativ. Kylén förklarar en utvärdering med summativt mål då den summera vad man har gjort, beskriva arbetsinsatser, resultat och effekter på ett neutralt sätt. Utvärderingen med ett normativt mål syfte anser Kylén är att ställa effekter, beskrivningar och resultat i relation till de uppställda kraven som finns. Slutligen förklarar Kylén utvärdering med ett formativt mål fungerar resultatet som förslag på hur utveckling kan formas. Enligt Karlsson (Karlsson 1999 s.33-34) är utvecklingsarbetets mål är att komma fram till en positiv förändring och vid utvecklingsarbete är utvärde-

ringens mål att göra en bedömning vars syfte är att med hjälp av kritiskt perspektiv ge råd och stöd för förändringar och förbättringar i genomförandet av verksamheten. Karlsson (Karlsson 1999 s.34) beskriver att utvärderingen görs med inriktning istället för mål och inriktningarna är summativ, formativ eller en blandning av båda. Karlsson beskriver att utvärdering med summativ inriktning utförs då man vill veta om en viss insats har givit de resultat som man förväntat. Utvärdering med formativ inriktning görs enligt Karlsson då man har som syfte att kunna förbättra en pågående verksamhet. En utvärdering med blandad inriktning görs med syftet att både veta ifall en viss instans har givit resultat som man förväntat och för att förbättra en pågående verksamhet. Bedömningsarbetet kan enligt Karlsson (Karlsson 1999 s.46) göras mot grundläggande krav, för att få fram genomsnittsvärden på olika prestationer, benchmarking eller genom att forma en teoretisk idealbild med vissa specifika resultat för att det kan anses fungera optimalt.

Enligt Karlsson kännetecknas utvärdering med sin djuphet och fås från det kritiska tänkandet. På så sätt får man en ökad medvetenhet och kunna se samtliga aspekter, värden och kvalitéer hos det som utvärderas. Funktionen för utvärderingen kan variera för olika nivåer och på grund av sitt sammanhang. För att reda ut vilken kunskap som söks för utvärderingen har Karlsson beskrivit tre huvudmönster för utvärdering; målresultatutvärdering, processutvärdering och interaktiv-utvärdering. Dessa har olika kriterier för utvärdering, utvärderingens förhållningssätt till verksamhetens genomförande är olika och resultaten bedömningsarbetet skall fokusera på och för vem utvärderingen görs. (Karlsson 1999 s.21-24)

Karlsson menar att för en utvärderings resultat finns intressen utanför och innanför verksamheten. Karlsson beskriver intressena som alla de intressegrupper som hör till eller kan på något vis beröras av den verksamhet som utvärderas. (Karlsson 1999 s.21-23)

Kylén ser intressena för utvärderingen och omfatta till exempel personal, beslutsfattare, målgrupper, representanter från de formella demokratiska systemet och finansiärer som drabbas av kostnader och sidoeffekter och så vidare. (Kylén 2004 s.47)

Enligt Karlsson skapar intressena ett filter för informationen om utvärderingsobjekt. Intressant information angående intressegrupperna är vilka värdekriterier som finns för utvärderingen kan besvaras genom uppställda mål, teorier, kulturella värden eller intressen och bestäms enligt de värderingar som prioriteras för utvärdering. Detta skapar tolkningsperspektiv vid utformningen av utvärderingen som utformas enligt synen på kriterier för bedömningen, beställaren, utvärderaren och intressenas olika roller. (Karlsson 1999 s.35-36)

Viktiga frågeställningar vid utvärdering i praktiken listar Karlsson (Karlsson 1999 s.12) upp som:

Varför sker utvärderingen?

Hur kommer utvärderingen till användning?

Hur ska bedömningen göras och mot vilka kriterier?

Vilken kunskap söks och vilka frågor ska besvaras?

Vilka är utvärderarens roller?

Hur ska utvärderingen utformas, med vilken modell eller design?

Utvärderingens centrala uppgift är att göra en bedömning därför är viktiga frågeställningar enligt Karlsson (Karlsson 1999 s.42):

Vilka mått och nivåer på utfall, vilka referenspunkter, kan anges för olika värdekriterier?

Hur och av vem kan bedömningen ske?

Vilka värdekriterier finns för att bedöma och hur kan de väljas ut?

Hur kan resultatet för respektive kriterium vägas samman?

Enligt Karlsson (Karlsson 1999 s.35-36) behöver man mäta saker på rätt sätt med rätt mått för att kunna leda utvecklingsarbete med hjälp av utvärdering. Vidare förklarar Karlsson att för att bestämma mot vilka mått kriterierna skall bedömas kan man ta hjälp av tre ståndpunkter; generella mått, bedömning enligt tolkaren eller att bedömningen sker i diskussion mellan olika bedömare.

4.2 Verksamhetsutveckling

Oberoende om det handlar om organisationer, verksamheter, stora företag eller små företag står de inför samma problematik med sitt utvecklingsarbete, orsakad av den ständiga utvecklingen av samhället. Ny teknik och globaliserat näringsliv gör att produktens livscykel bli allt kortare. Verksamhetens kunder och de anställda ställer allt högre krav på verksamheten. (Kylén 2008)

Enligt Ljungberg och Larsson (Ljungberg & Larsson 2001 s.187-190) är verksamheter som har ett kundbehov som en startpunkt för deras verksamheter en processororienterad organisation. Ljungberg och Larsson förklarar att man enligt ett processororienterat perspektiv på organisationen försöker man genom processer och delprocesser tillfredsställa kunden. Ljungberg och Larsson förklarar att utvecklingsarbetet från ett processororienterat verksamhetsperspektiv bör vara inriktat på ledarskap, medarbetarskap och effektivitet. Ljungberg och Larsson ser därför att utvärdering bör ha helhetssyn, kundfokus, medarbetarfokus, strategier och flexibilitet. Enligt Kylén (Kylén 2008 s.55) skall utvärderingens centrala frågor vid utveckling av organisation, verksamhet och personal vara fokuserad på mål, arbetsmetoder, ansvar och människor.

Enligt Ljungberg och Larsson bör man fråga kunden själv om produktproduktionen, vad som upplevs bra/dåligt och vad som kunde förbättras för att kontrollera attityder kring verksamheten. Ljungberg och Larsson menar att genom att fråga direkt av kunden själv skapar verksamheten ett nära arbete med sina kunder och utvecklar sin verksamhet i en kundnära relation och kan följa med ifall utvecklingen går åt rätt håll. (Ljungberg & Larsson 2001 s.23)

Enligt Ljungberg och Larsson behövs det för att nå utveckling en kartläggning av verksamheten samt reda ut hur man mäter rätta saker på rätt sätt. Mätningen blir styrningsindikator för utvecklingsarbetet. Mätningarna ger beredskap för handling, leder till fokuserad styrning, definierar problem, motiverar och ger motiv till förändring. Ljungberg och Larsson ser att mätningar är det som fungerar som motor för ständig förbättring. På så vis får verksamheten reda på var de är, vart de är på väg, vad som har uppnåtts och

hur långt de har kvar innan de har uppnått deras uppsatta mål. (Ljungberg & Larsson 2001 s.220-223)

4.3 Utvecklingsarbete ur ett skolperspektiv

Enligt Dalin (Dalin 1994 s.221) styrs definitionen för skolutveckling av perspektiv på organisationen, människosyn, samhällssyn och vilken syn på lärande som råder. Enligt Svedlin (Svedlin 2003) styrs definitionen ytterligare av social struktur och kan ge skillnader för hur strategier på förändringar skall ske inom skolsamfundet och likaså utvärderingen.

I allmänna diskussioner handlar skolutveckling om de generella ansträngningar som görs av skolor för att skapa en bättre miljö för eleverna att lära sig. (Hopkins 2005 s.23) (Thornberg & Thelin 2011 s.67) Skolutveckling kan vara något som kan göras på sidan om eller i samband med daglig verksamhet (Scherp 2013 s.110). Enligt Thornberg och Thelin (Thornberg & Thelin 2011) ligger skolutvecklingens fokus på undervisningssyn, lärandeprocesser samt de villkor eller förutsättningar som stödjer denna process i skolan.

4.4 Lärandet för vuxna

Enligt Larsson (Larsson 2013 s.31-33) skiljer vuxenpedagogik (andriok) från barnpedagogik. Larsson beskriver att man i vuxen ålder påverkas mer av omständigheterna man befinner sig i än hos barn. Larsson menar att dessa omständigheter har större inflytande hur vi lär oss och framför allt vad vi väljer att lära oss. Omständigheter, enligt Larsson, som vuxnas lärande kan påverkas av är tidigare kunskap, tidigare erfarenheter, hunnit varit med om fler livssituationer än barn och man kan erfara olika slags yrken. Larsson anser att vuxnas lärande får en bättre upplevelse när det man studerar kommer i kontakt med egna erfarenheter och upplevelser.

Enligt Hård af Segerstad, Klasson och Tibelius (Hård af Segerstad et al. 2009) handlar vuxenutbildning är mötet mellan utbildare och deltagare. Hård af Segerstad, Klasson

och Tibelius menar att när det gäller vuxnas lärande behöver de få en helhetsbild som skapas genom förhållandet mellan utbildnings- och undervisningsplanering, vetande, kompetens och kunskap.

Larsson (Larsson 2013 s.36-37) menar att variationsteorin är speciellt betydande för vuxnas lärande. Fokus i variationsteorin som Larsson presenterar är att man i utbildningen lyckas forma skillnader, skapa förståelse för att det finns olika alternativ, kunna lägga märke till olika drag och att utnyttja dessa och på så sätt fås en mer nyanserad tolkning om kunskapen.

Utbildning för vuxna bygger på, enligt Hård af Segerstad, Klasson och Tibelius, ständiga didaktiska möten. Segerstad, Klasson och Tibelius beskriver goda didaktiska möten då det behandlar meningsfull kommunikation och nyckelord för goda didaktiska möten anser de är identiteterna. Segerstad, Klasson och Tibelius ser det som speciellt viktigt att de vuxna under dessa didaktiska möten känner igen sig och blir igenkänd av andra skapar eftersom det skapar en bra grund för ett bra lärande resultat. Segerstad, Klasson och Tibelius anser därför att utbildning bör byggas på att behandlar det nya och det gamla, det välbekanta och det främmande, det medvetna och intuitiva samt reflektera kring egna och andras tänkande. (Hård af Segerstad et al. 2009)

Enligt Lingard (se Sandin 2008 s.39) har effektiv utbildning produktiva pedagoger. Produktiva pedagoger behöver vara intellektuella och ska kunna koppla kunskaper till elevernas tidigare kunskap och omvärld samt beskrivas i stödjande miljöer och läroprocesser. Enligt Hård af Segerstad, Klasson och Tibelius (Hård af Segerstad et al. 2009) behöver ledaren besitta egenskaper som glad, engagerad, spontan, med entusiasm och vara kreativ för att skapa effektiva didaktiska möten.

Just eftersom vuxna väljer vad de vill lära sig menar Larsson att nya kunskaper behöver upplevas ha ett symboliskt värde för egna identiteten och deras erfarenhetsbaserade och kulturella grundade hälsosyn samt innehålla interaktuella kommunikationer. Larsson beskriver den interaktuella kommunikation sådan kommunikation som sker mellan sådana personer som möts med olika etnokulturell bakgrunder eller mellan personer med olika sociokulturella bakgrunder. Larsson beskriver vidare att de viktigast kunskaperna

för vuxnas lärande som; faktakunskap, förståelsekunskap och färdighetskunskap. Larsson förklarar vidare att en gynnsam verksamhet för vuxnas lärande är en verksamhet vars faktakunskap tillämpas genom praktisk kunskap, skapa helheter, ge nyckel begrepp och förmedla allmänsklig fakta genom att presentera det bekanta och obekanta, dvs. det subjektiva och objektiva. (Larsson 2013)

4.5 Hållbarhet

Enligt Hargreaves och Flink är den centrala meningen för ett hållbart ledarskap att lyckas utveckla och förnya en övertygande känsla av mening. För att nå uthålligt lärande krävs en rik varierande presentation av kunskap, djupt och brett lärande med relevant fakta, omsorgsfulla förberedelser och tilltalade upplägg. (se Sandin 2008 s.34)

Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur UNESCO anser att det är viktigt för hållbart lärande att erbjuda hållbar kunskap. Hållbar kunskap ger underlag för att lära livet ut. Hållbar kunskap byggs upp av ett brett perspektiv för kunskap, färdigheter och attityder. (se Svederberg et al. 2008 s.34-37)

Enligt Svederberg, Svensson och Kindeberg behöver informationen som bearbetas för att leverera hållbar kunskap vara saklig för sitt ämne och bearbetas genom argumentationer och diskussioner. Vidare förklarar de att informationen skall ge helhetsbilder utan att utesluta några ytterligheter. Svederberg, Svensson och Kindeberg anser att det viktigaste i kommunikationen är att mottagaren ges en korrekt uppfattning och en sann och saklig information som formuleras och framställs på ett sätt som bidrar till en korrekt uppfattning. Utgång för lärarens insatser beskriver Svederberg, Svensson och Kindeberg bestå av egenmakt, egna framgångar, emotionellt engagemang, vara en framgångsrik modell, ge uppmuntrande och uppmunande feedback och positiv återkoppling. (Svederberg et al. 2001 s.118-119)

Lambert (se Svederberg et al. 2008 s.26-34) hävdar att ledarskapets kärna för att förmedla hållbar kunskap är ledarens förmåga att kunna lära i grupp samt förmågan att bygga upp mening och kunskap i samarbete med gruppen. Svederberg, Svensson och Kindeberg (Svederberg et al. 2008 s.26-34) menar att i praktiken innebär detta att leda-

ren kan förmedla uppfattningar, värderingar, övertygelser, information och antagande och genom diskussioner och samtal utforska och utforma idéer tillsammans. Vidare anser de att ledaren behöver ha förmåga att kunna reflektera och få grepp om kunskap gentemot gemensamma föreställningar och den nya informationen och forma åtgärder på basen av den nya förståelsen som utvecklas. Svederberg, Svensson och Kindeberg (Svederberg et al. 2008 s.34) beskriver den fruktbara kommunikationen av budskapet och kunskap i hälsofrämjande arbete som viktigt. Lambert (se Svederberg et al. 2008 s.34-40) anser att informationen och arbetssätten skall planeras enligt den aktuella mottagargruppens förutsättningar för förståelse och lärande för att kunna leverera hållbar kunskap.

Rydqvist och Winroth (Rydqvist & Winroth 2008) vid diskussioner kring hälsofrämjande verksamhet skapas en röd tråd för det hälsofrämjande tänkandet inom verksamheter med begreppet KASAM och betoning på hållbarhet. Enligt Winroth och Rydqvist (Rydqvist & Winroth 2008) betyder KASAM känsla av sammanhang och i praktiken känner man balans mellan komponenterna: hanterbarhet, begriplighet och meningsfullhet. KASAM kan stärkas med hjälp av kunskap, dialoger och feedback. Hanterbarhet kan stärkas genom att öka kompetens, påverkansmöjligheter och delaktighet och att förbättra handlingsförmåga. Enligt Rydqvist och Winroth innebär meningsfullhet att vara motiverad, att uppgifterna känns meningsfulla och att egna och organisationens värderingar överensstämmer.

4.6 Enkätmetodik

Enkätmetodiken behandlar tillvägagångssättet vid skapande och användning av enkätundersökningar. Allmänna regler för enkäter är att språket skall vara enkelt, dvs ordvalen skall vara sådana att folk i allmänhet förstår frågorna. Frågorna skall vara entydiga och skapas genom att frågorna inte skall kunna tolkas på mer än ett sätt. Begreppen i frågorna skall alltså vara entydiga och avgränsade inom bestämda tids- och rumsangivelse. (Ejlertsson 1996 s.45)

Frågor i en utvecklingsfokuserad utvärdering är situationsfokuserade. Frågorna skall formuleras på ett neutralt sätt för att undvika ledande frågor. För att ställa en neutral

fråga måste man vid användning av ett positivt ord även ett negativt ord användas, det vill säga, motpolerna måsten nämnas. Varje fråga innehåller endast en fråga och ett påstående. Frågorna skall ha tillräckligt med svarsalternativ så att alla har möjlighet att hitta ett alternativ som stämmer in på dem. Bra svarsalternativ täcker båda motsatser och har lika många negativa svarsalternativ som positiva svarsalternativ samt ett alternativ mitt emellan. Språket skall vara enkelt, dvs ordvalen skall vara sådana att folk i allmänhet förstår frågorna. Frågorna skall vara entydiga och skapas genom att frågorna inte skall kunna tolkas på mer än ett sätt. (Ejlersson 1996 s.45)

5 ARBETETS SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Arbetet klassas som ett utvecklingsarbete och har därför en annan forskningsmetod än forskningsorienterade arbeten. Enligt Airaksinen och Vilkkä (Airaksinen & Vilkkä 2003 s.56-58) sker forskningen på grundnivå vid denna typ av arbeten och analysen behöver inte vara lika noggrant utförd som i forskningsbaserade arbeten, oftast används kvalitativa forskningsmetoder. Airaksinen och Vilkkä beskriver att resultaten man får används som källor till motivering av val och att arbetet av denna typ skall granska och forska i redan befintlig kunskap.

Arbetets syfte har bestämts genom att jämföra Carlström och Carlström Hagmans (Carlström & Carlström Hagman 2011) metod och Airaksinen och Vilkkä (Airaksinen & Vilkkä 2003) metod för denna typ av arbete.

Airaksinen och Vilkkä (Airaksinen & Vilkkä 2003) kallar denna typ av arbeten för funktionella arbeten medan Carlström och Carlström Hagman (Carlström & Carlström Hagman 2011) kallar det för utvecklingsarbete. Airaksinen och Vilkkä (Airaksinen & Vilkkä 2003 s. 15-18) kallar denna typ av arbete som en problemlösande process där studerandes uppgift för arbetsprocessen är att söka, hitta och till sist lösa de verkliga problemen. Fokus inom utvecklingsarbete enligt Carlström och Carlström Hagman (Carlström & Carlström Hagman 2011 s.103) ligger på detta "något" och förklarar centrala frågorna som: Vad skall utvecklas eller förbättras? Hur och varför? När? Av vem och för vem?. Airaksinen och Vilkkas (Airaksinen & Vilkkä 2003 s.19) centrala frågor är vad, hur och varför.

Airaksinen och Vilkkä (Airaksinen & Vilkkä 2003) betonar planen för arbetet och textens kritiska drag är av hög standard med forskningsbaserad linje där den studerande kritiskt diskuterar olika teorier. Carlström och Carlström Hagmans (Carlström & Carlström Hagman 2011 s.115-117) betonar koppling mellan problemformulering och utvärdering samt integreringen mellan faserna.

Som slutprodukt i Airaksinen och Vilkkas (Airaksinen & Vilkkä 2003) arbetsmodell skall den studerande praktiskt löst de verkliga problemet. Enligt Carlström och Carlström Hagman (Carlström & Carlström Hagman 2011 s.24-25) kan utvecklingsarbetet ge möjlighet till nya problemställningar och utvecklingsarbeten. Enligt Carlström och Carlström Hagman (Carlström & Carlström Hagman 2011 s.51) uppfattas arbetet som en skapande process och bör leda fram till en förbättring av verksamheten.

Carlström och Carlström Hagmans perspektiv på utvecklingsarbete passar in på detta arbete eftersom syftet med arbetet är att konstruera en utvärderings enkät, dvs skapande av produkt. Centrala frågorna i arbetet är: Vad skall utvecklas eller förbättras? Hur och varför? När? Av vem och för vem?

Syfte för enkäten är ledande av planering och genomförande av verksamhet. Frågeställningarna för arbetet är:

- Hurdan enkät skulle vara lämplig för Folkhälsans Utbildning för att styra utvecklingsarbete?
  - Bestäms med hjälp av pålitlig teoretiska bakgrunds information.
  - Ta i beaktande Organisationen Folkhälsan och Folkhälsans Utbildnings mål och visioner för verksamheten och studera redan ut tänkta processer och metoder för utvecklingsarbete.
- Hur skapas en utvärderingsenkät som uppfyller sitt mål, syfte och funktion för verksamheten?
  - Enkäten skall vara lätt att implementera i Folkhälsans Utbildnings kurs-verksamhet.

- Med hjälp av utvärderings metoder och modeller ta reda vilken slags värderingar och bedömning verksamheten har mest nytta av med tanke på utvecklingsarbete.
- Bestämma enkätens design och utforma enkätens frågor med hjälp av enkätmetodik.

6 METODER

Den valda metoden för detta arbete är processbeskrivning med hjälp av Carlström och Carlström Hagmans arbetsmodell för uppsatsarbete (Carlström & Carlström Hagman 2011 s.120).

Enligt deras arbetsmodell definieras detta arbete som ett utvecklingsarbete. Fokus inom utvecklingsarbete enligt Carlström och Hagman (Carlström & Carlström Hagman 2011) ligger på detta “något” och i detta arbete betyder detta vad man vill ha “ut” en “värdering” om.

Enligt Carlström och Carlström Hagman (Carlström & Carlström Hagman 2011 s.211) förklarar att då man konturerar en enkät skall enkäten ses som ett utvärderande instrument och borde därför finnas något att jämföra med, en idealbild eller en norm av något slag som tjänar som referens. Enligt Carlström och Carlström Hagman (Carlström & Carlström Hagman 2011 s.211) är det viktigt, med tanke på en ledande effekt, att utföra kritisk uppföljning och diskussion av grundvärderingar.

Arbetet undersöker ifall Folkhälsans Utbildning vid Norrvalla har en idealbild för hur kursverksamheten genom att göra en kritiskt uppföljning av kursverksamheten och diskuterar grundvärderingar för att skapa en ledande effekt.

Enligt Carlström och Carlström Hagman (Carlström & Carlström Hagman 2011 s.11) är det viktigt att läsa all relevant litteratur om ämnet i fråga, och sedan börja begränsa området. Detta gjordes genom att arbetet definierade Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet med olika perspektiv på utvecklingsarbete.

Carlström & Carlström Hagman arbetsmodellen är indelat i fyra faser: val av motiv, planering, implementering och sista fasen för modellen är slutsats och resultat. Carlström och Carlström Hagman påpekar att arbetet i verkligheten inte nödvändigtvis löper lika strikt som modellen beskriver det. I början av arbetet behöver det inte fastställas exakt formulerade frågor eller ha ett i förväg definierat beteende som skall observeras. Dessa växer fram ju längre arbetsprocessen fortskrider (Carlström & Carlström Hagman 2011 s.120-124).

Eftersom arbetet har valt att följa Carlström och Carlström Hagmans arbetsmodell delas processbeskrivningens arbetsfaser in i dessa fyra faser.

Arbetet har valt en kvalitativ design och fokuserar på beskrivandet av fenomen genom ord, berättelser och argumentation eftersom metoden är processbeskrivning. Jacobsen (Jacobsen 2003) beskriver ett kvalitativt arbete som exploaterande och karaktäriseras med öppenhet och förståelse. Öppenhet i detta arbete syns genom att texten utformas fritt, enligt egna ord, på ett eget sätt.

Metoder för mig som forskare i detta arbete är med hjälp av Carlström och Hagmans beskrivningar för den kvalitativa forskaren. Enligt Carlström och Carlström Hagman (Carlström & Carlström Hagman 2011) är den kvalitativa forskarens viktigaste redskap att fånga upp, tolka och skriva.

Carlström och Carlström Hagman förklarar att forskningsprocessen och datainsamlingen ses som flexibel och följsam gentemot forskningsprocessen. Forskaren kan under arbetets gång stöta på ett fenomen som behövs titta närmare på och som inte var planerat från början. Med en kvalitativ design försöker man tolka eller förstå en situation. (Carlström & Carlström Hagman 2011)

Arbetets uppgift är att utforma enkäten men har valt att ändå ta i beaktande önskemålet om att kunna sättas in i ett dataprogram för grafisk sammanställning av resultaten. Arbetet har som metod för att ta detta i beaktande bekantat sig med dataprogram gjorda för att konstruera enkäter. Programmen som arbetet har bekantat sig med uppfyller de krav som ställts på programmet från beställaren. Program som hittades var Survey Monkey

(Survey Monkey 2014) och Google Docs (Google Docs 2014). Ett testkonto skapades på de internet baserade programmet Survey Monkey (Survey Monkey 2014) och användarinstruktioner lästes för sökmotorn Googles version för konstruktion av frågeformulär Google Docs (Google Docs 2014). På så sätt har detta arbetet fått en förståelse hur denna typ av program fungerar och kan utforma en enkät som även fungerar att sätta in i ett elektroniskt program gjort för enkäter.

6.1 Datainsamling

Datainsamlingen för detta arbete har gjorts med hjälp av litteratursökning samt användning av databaser. Utformningen av enkätfrågorna har skett via litteraturstudie samt i samarbete med arbetets handledare vid Folkhälsans Utbildning Norrvalla. Arbetet har använt en hel del litteratur från Sverige på grund av att det finns ett större utbud som är relevant för detta arbete.

För att ta del av tidigare arbeten användes databasen Google Scholar med sökord utveckling AND utvärdering, avgränsning år 2000-2014, endast full text. Detta gav ca 14 800 träffar. På första sidan kom Mona Fjellströms (Fjellström 2013) slutarbete. Jag kunde se en viss relevans för mitt arbete genom rubriken och ögnade igenom arbetets innehåll för att få eventuella idéer till vad detta arbete kunde ha nytta av att ta upp. Främst källor som Fjellström hade använt studerades för att ta reda på ifall detta arbete skulle kunna använda samma litteratur. Litteratur som detta arbete tog med från Fjellströms källor är Robert Thornberg och Katina Thelins bok (Thornberg & Thelin 2008), David Hopkins text (Hopkins 2005) och Ulf Blossing bok (Blossing 2013) varav Blossings bok inte slutligen användes som källa för detta arbete.

Arbetet har använt i huvudsak frågor i Hellespons verk (Hellespong) för att göra källkritisk textanalys. Vid datainsamling har, oberoende vilken typ av text, en källkritisk analys gjorts för att ta reda på om källan är tillförlitlig enligt Hellespons regler källor bör uppfylla för att anses vara en tillförlitlig informationskälla. Enligt Hellespong görs källkritisk textanalys om en text anses tillförlitlig som informationskälla genom att göra en bedömning om sak, förhållanden, deras mening och sammanhang. Hellespong förklarar vidare att det är viktigt vid källkritisk textanalys att hålla reda på ifall källan är första-

hand eller andrahandskälla. Förstahandskällor förklarar Hellespong att alltid ger en mer grundläggande information, men han menar att detta inte betyder att andrahandskällor är mindre trovärdiga. Vid användning av andrahandskällor beskriver Hellespong att man alltid måste ha i bakhuvudet att den texten har återgått samma information från den textens kritiska synvinkel och i dennes kontext. Hellespong menar att andrahandskällors trovärdighet kan kritiskt analysera genom deras förstahandskällor. En kritiskt textanalys av källor görs enligt Hellespong genom att titta på källans ursprung, struktur, funktion och textens yttre stöd (källans samband med andra dokument och samband med allmänna förhållanden) och inre konsistens (texten skall inte motsäga sig själv). Detta arbete har utgått från att ifall en källa ansetts vara tillförlitlig är källan också trovärdig. (Hellespong)

7 MATERIALBESKRIVNING

För att samla in material för arbetet började arbetsprocessen med att analysera Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet ur olika perspektiv, för att ta reda på vad det behövs ytterligare information om. Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet går ut på att leverera utbildning vilket gör att deltagarnas lärandeprocesser är viktiga och har därför tagits i beaktande genom att ha med perspektiv på skolutveckling och vuxnas lärande. Kursverksamheten är uppbyggd av arbetsprocesser vilket leder in arbetet på processorienterat utvecklingsarbete. Folkhälsan fungerar också som ett serviceinriktat bolag där tjänsten produceras i samma takt som den förbrukas vilket leder in arbetets utvecklingsarbete på produktionsutvecklingsarbete.

Eftersom Folkhälsans Utbildning inte direkt kan jämföras med skolanläggningar och eftersom dessa har andra styrdokument, av statligt och politiskt intresse vilket Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet nödvändigt vis inte har. Detta har gjort att arbetet har fokuserat på ett skolorganisatoriskt utvecklingsarbete.

För att få svar på utvärderingens betydelse ur ett skolperspektiv och med tanke att enkäten skall kunna styra utveckling användes Lindblads och Forss Landers bok (Forss Lindblad & Lander 2009). Larsson och Löwstedts bok (Larsson & Löwstedt 2010) har

använts för att få ett organisationsperspektiv på skolutveckling och lärarens arbete. Svedlins bok (Svedlin 2003) har använts för att förstå utvärderingen som fenomen i skolan.

Folkhälsans Utbildnings kurverksamhet består av personal, själva verksamheten och organisationen och deras kursverksamheter byggs upp av kursernas arbetsprocesser. För att få ett processbaserat verksamhetsutvecklings perspektiv användes Ljungberg och Larssons bok (Ljungberg & Larsson 2001). För att veta på vilket sätt utvärderings enkäten kan få en bedömning om dessa användes Kyléns bok (Kylén 2008).

Folkhälsan är en hälsofrämjande organisation därför har arbetet använt ett flertal källor för att ha med en hälsofrämjande aspekt. Arbetet har använt sig främst av Svedberg, Svenssons och Kinderbergs bok (Svedberg et al. 2008) om pedagogik i hälsofrämjande arbeten och Sandins bok (Sandin 2008) för att få perspektiv på hållbart ledarskap i skolan. Rydqvist och Winroths bok (Rydqvist & Winroth 2008) har använts för att utforma en utvärderingsenkät som tar i beaktande ett hälsofrämjande perspektiv.

Arbetet har utgått från fil. Dr. pedagogen Karlssons kunskapsöversikt (Karlsson 1999) för att skapa förståelse för utvärdering som fenomen samt hur utvärdering skall utformas. Karlssons kunskapsöversikt behandlar utvärderingens möjligheter och begränsningar genom olika synsätt. Kunskapsöversikten har gett vägledning hur man bör gå till väga vid skapande av en utvärdering, har gett vägledande frågeställningar och användbara modeller att använda som hjälpmedel i arbetsprocessens olika skeden.

För att konstruera lämpliga enkätfrågor började jag med att använda sökmotorn Google (Google 2015) med sökord: frågeformulering till enkät. På detta sätt hittade jag Ingrid Bertrams projektarbete (Bertram 2009). Jag skummade igenom arbetet för att se ifall jag kunde ha nytta av samma källor. På detta sätt kom jag över Eljertssons bok (Eljertsson 1996). Bertrams projektarbete (Bertram 2009) användes som stöd för att förstå Eljertssons bok (Eljertsson 1996). Det var svårt att hitta litteratur kring enkätmetodik. Därför har arbetet utgått endast från Eljertssons (Eljertsson 1996) litteratur angående enkätmetodik för framställandet av enkätens innehåll, design och formulering.

Eftersom Folkhälsans Utbildning på Norrvalla ordnar flera olika kurser där svarsdeltagarna varierar i ålder och kön konstaterades att kursverksamhetens deltagare är vuxna. Arbetet behöver därför vuxet perspektiv på hur kursverksamheten kan upplevas som bra och vad som behöver utvecklas. Arbetet har använt Larssons bok (Larsson 2013) för att få alternativa sätt att resonera och för att få internationell forskning om vuxnas studier och deras lärande. Larssons bok gav kunskap om vad som är en gynnsam studieprocess för vuxnas lärande med hjälp av detta kunde utvärderingen styras. Hård af Segerstad, Klasson och Tebelius (Hård af Segerstad et al. 2009) bok angående vuxenpedagogik har använts för att skapa en helhetsbild av förhållandet mellan utbildnings- och undervisningsplanering, kunskap, vetande och kompetens fokuserat på mötet mellan utbildare och deltagare när det gäller vuxnas lärande

8 PROCESSBESKRIVNING

Arbetets processbeskrivning följer Carlström och Carlström Hagmans (Carlström och Carlström Hagman 2011) arbetsmodell. Arbetsmodell är indelad i fyra faser och beskriver processen från start till arbetets slutprodukt, utvärderingsenkäten. Första fasen är val av motiv där en bild av utvärderingsobjektet utformas. Andra fasen är planering och i denna fas fastställs hur värde för verksamheten skapas och vilka faktorer som bör värderas i enkäten. Tredje fasen är implementering och behandlar hur enkäten skall utformas för att underlätta användningen i praktiken. Fjärde fasen är slutsats och resultat som innehåller diskussion kring enkätens bedömningsarbete. Arbetsprocessen är rapport som beskriver från arbetets startpunkt för att utforma en utvärderingsenkät och hur beslut och val av enkätens innehåll och design görs för att kunna styra utvecklingsarbete för Folkhälsans Utbildnings kurverksamhet. Arbetsprocessens slutprodukt, utvärderingsenkäten finns som arbetets bilaga

8.1 Val av motiv

I arbetets första fas undersöks ifall Folkhälsans Utbildning vid Norrvalla har en idealbild för hur kursverksamheten genom att göra en kritiskt uppföljning av kursverksamheten samt diskuterar Folkhälsans Utbildnings grundvärderingar.

Enligt Karlsson (Karlsson 1999) är det vid utformning av en utvärdering viktigt att veta för vem, vad och hur utvärderingen görs. Den kritiska uppföljningen i detta arbete görs genom att besvara för vem, vad och hur utvärderingen görs. Utvärderingsobjektet för detta arbete är Folkhälsans Utbildning vid Norrvalla och deras kursverksamhet. Precis som beställningsarbetet kräver, kommer den utformade enkätens resultat att styra utvecklingsarbete vid Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet vid Norrvalla. Enkäten har en intressant och det är Folkhälsans Utbildning. Utvärderingen kommer att besvaras efter varje avslutad kurs och kurstillfälle av alla kurs deltagare.

Med tanke på Folkhälsans Utbildnings kursverksamhets utvecklingsarbete är det viktigt att utvärderingsenkäten bedömer kundernas värderingar på kursens process och delprocesser från kursstart till avslutad kurs eftersom tidpunkten för utvärderingsenkät är efter avslutad kurs.

8.2 Planering

Andra fasen i arbetsprocessen är planering. För detta arbete gäller det att reda ut ifall kursen skall fungera som normativ, formativ eller summativ för att utvärderingsenkäten skall kunna styra utvecklingsarbete.

För att ta reda på detta diskuteras först vilken roll i verksamheten svarsdeltagarna har och vilken slags mätning bör göras för att nå utvecklingsarbete för Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet.

Under enkätens planeringsskede anser jag det är viktigt att veta vilket perspektiv man skall ha på enkätens svarsdeltagare. För mig var det svårt att veta ifall jag skall se enkätens svarsdeltagarna som studerande, vuxna eller kunder. Eftersom arbetsprocesser och lärandeprocesser är viktiga för Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet har arbetet utgått från att använda Ljungberg och Larsson (Ljungberg och Larsson 2001 s.23) teori om processutveckling vars verksamheter styrs av ett kundbehov. Detta gör att jag i enkäten bör ha ett kundperspektiv på kursdeltagarna med tanke på Folkhälsans Utbildnings kursverksamhets utvecklingsarbete.

För Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet är kunderna vuxna som söker utbildning. Behovet som Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet bör stilla är vuxnas behov på utbildning.

Nu när jag vet att kursverksamhetens kunder är vuxna som söker utbildning behöver jag veta, för att kunna utforma enkätens frågor, vilket behov de har för kursverksamheten.

Ljungberg och Larsson (Ljungerg & Larsson 2001 s.220) anser det behövas en kartläggning av verksamheten för att veta vilka behov som bör tillfredsställas.

De som deltar i Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet vid Norrvalla är vuxna som söker utbildning styrs utvecklingsarbete av deras lärande. Larsson (Larsson 2013) ser att vuxna vill bli mer eller mindre inspirerade, motiverade och tilldelas ny kunskap. Vidare förklarar Larsson att eftersom vuxna väljer vad de vill lära sig, att de har olika bakgrunder och tidigare erfarenheter bör de tilldelas tillräckligt bred kunskap för att man skall kunna tillfredsställa alla behov för kunskap.

Ljunberg och Larson menar att mätningarna man gör i enkäten ger beredskap för handling, leder till fokuserad styrning, definierar problem, motiverar och ger motiv till förändring. (Ljungerg & Larsson 2001 s.220-223)

För att enkäten skall leda till utveckling som Ljungberg och Larsson diskuterar bör enkäten fokusera på att bedöma faktorer som Folkhälsans Utbildning kan påverka, så som kursens innehåll, metoder, tidsfördelning samt ledarna för kurserna. Detta betyder att utvärderingen i detta arbete måste vara av mer kontrollerande karaktär än fokus på utveckling. Enligt Karlsson (Karlsson 1999) behöver en kontrollerande utvärdering inte tas i beaktande i lika hög grad ifall de som blir föremål för utvärderingen känner sig delaktig eller har haft möjligheter att påverka utvecklingsarbetet.

Enligt Kylén behöver verksamheter som producerar tjänster veta vad som är bra va som är dåligt och vad som bör utvecklas. För att för att kunna styra utvecklingsarbetet är rätt håll behöver enkäten fråga kursdeltagarnas åsikter om detta.

8.2.1 Faktorer att värdera i enkäten

Karlsson beskriver att utvärderingsmotivet används som ett filter för den insamlade informationen. Enligt Karlsson påverkar detta filter vad som skall värderas i enkäten eftersom filtret styr vad som blir viktigt att uppmärksamma, vilka handlingar som prioriteras och vilka problem som upptäcks samt vilka förklaringar man finner som väsentliga. (Karlsson 1999)

Med tanke på att utvärderingens tidpunkt är efter avslutad kurs och att varje gång kursen ordnas igen har kursen nya deltagare bör utvärderingsenkätens innehåll för att den skall kunna styra utvecklingsarbete begränsas till att göra en bedömning om sådana saker som Folkhälsans Utbildning kan påverka och utveckla. Detta gör att enkäten bör vara av kontrollerande karaktär eftersom en enkät med kontrollerande karaktär behöver enligt Karlsson (Karlsson 1999) personen som gör utvärderingen inte känna sig delaktig i utvecklingsarbetet utan utvärderingen styrs att få ut en generell bedömning. Utvärderingsenkäten bör därför fokusera att innehålla frågor angående kursverksamhetens arbetsprocesser, metoder och innehåll för kursen skall på ett så bra sätt som möjligt gynna deltagarnas. Eftersom utvärderingsenkäten svars personligen bör enkäten fråga utgå från att fråga personliga åsikter.

Eftersom Folkhälsans Utbildning hör till en hälsofrämjande organisation är det viktigt att utvecklingsarbetet också styrs av ett hälsofrämjande perspektiv. Arbetet har valt att genom att ta i beaktande begreppet KASAM vid utformandet av enkäten tas det hälsofrämjande perspektivet i beaktande. Eftersom verksamheten hör till Samfundet Folkhälsans servicetjänst kunder köper är det också viktigt att verksamheten utvecklas med att beakta hållbarutveckling för verksamheten och upplevs som hållbar för att hållas och styra utvecklingsarbetet effektivt.

8.2.2 Formulering av enkätens frågor och frågornas svarsalternativ

Eftersom enkäten skall vara av kontrollerande karaktär behöver frågor i utvärderingsenkäten inte formuleras på så vis att det skall resultera i direkt utveckling, utan att den kan ge en generell bild för att kartlägga behoven för utveckling.

Frågorna för enkäten formas enligt Eljertssons regler (Eljertsson 1996) för att skapa utvärderingsenkätens frågor och dess svarsalternativ. Svarsalternativen är formulerade så att man skall kunna gradera dem eller är färdigt graderade för att ta i beaktande att enkäten skall kunna fungera i ett dataprogram samt att svarsalternativen försöker formuleras på lika sätt. Frågorna i enkäten har avgränsats att innehålla endast frågor angående kursens arbetsprocesser, metoder och innehåll, hållbarhet och perspektiv på hälsofrämjande.

Enligt Hargreaves och Flink (se Sandin 2008 s.34) är det viktigt att känna meningsfullhet för att kursen skall ha kunnat leverera hållbar kunskap. Likaså betonar Larsson (Larsson 2013) meningsfullhet i vuxnas lärande eftersom de väljer vad de tar till sig. Detta betyder att av flera orsaker behöver enkäten göra en bedömning om kundens värdering angående kursens meningsfullhet. Jag anser att meningsfullhet inte är ett tillräckligt konkret utan anser att motivera och inspirera är mer entydiga ord.

Jag anser att lämplig fråga i enkäten angående detta är:

I vilken mån anser du kursen kunnat motivera? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ ? ☐

I vilken mån anser du kursen kunnat inspirera? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ ? ☐

1= inte alls 2 = håller delvis inte med 3 = håller delvis med 4 = håller med ? = vet inte. Frågorna innehåller ett påstående och är icke ledande frågor eftersom varje enskild fråga innehåller varken negativa eller positiva ord. Svarsalternativen täcker frågans motpoler (inte alls och håller med) samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt.

Larsson (Larsson 2013) anser det är viktigt för att gynna vuxnas lärande och att ta de väljer att ta till sig ny kunskap är att de skall ha upplevt den nya kunskapen som intressant och användbar. Detta betyder att enkäten behöver ifrågasätta ifall kunden upplevas som intressant och att kunskapen kommer att vara användbar för dem.

Jag anser att lämplig fråga i enkäten angående intressant är:

I vilken mån anser du kursen varit intressant för dig? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ ? ☐

1= inte alls 2 = håller delvis inte med 3 = håller delvis med 4 = håller med ? = vet inte.

Frågorna innehåller ett påstående och är icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svarsalternativen täcker frågans motpoler (inte alls och håller med) samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt.

Jag anser att lämplig fråga i enkäten angående användbar är:

I vilken mån anser du kursens innehåll varit användbar för dig? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ ? ☐

1= inte alls 2 = håller delvis inte med 3 = håller delvis med 4 = håller med ? = vet inte.

Frågorna innehåller ett påstående och är icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svarsalternativen täcker frågans motpoler (inte alls och håller med) samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt. Frågan innehåller ett påstående och är icke ledande. Svarsalternativen omfattar frågans motpoler dvs inte alls och håller med. Intressant är ett klart begrepp som är svårt att misstolka vilket gör frågan tydlig.

För att Folkhälsans Utbildning skall kunna styra sitt utvecklingsarbete och ta i beaktande ett hälsofrämjande perspektiv bör, enligt Svedberg, Svensson och Kindeberg. (se Svedberg et al. 2008 s.34-40), informationen och arbetssätten planeras enligt den aktuella mottagargruppens förutsättningar för förståelse och lärande. Om man omsätter detta direkt till en fråga blir det något i stil med: Har kursens information och arbetssätt varit planerade enligt dina förutsättningar för förståelse och lärande. Enligt Eljertsson (Eljertsson 1996) bör varje fråga innehålla endast ett påstående. I och med att det finns bindeordet och i denna fråga betyder det att frågan innehåller flera påståenden vilket skulle ha gjort denna fråga till en dålig fråga. Jag måste därför omformulera frågan så att den innehåller endast ett påstående. För kursverksamheten betyder denna fråga ifall kursdeltagaren har upplevt att kursens innehåll som för svårt att förstå och därför har jag valt begreppet hanterbar.

Jag anser att lämplig fråga i enkäten för att enkäten skall göra en bedömning om ifall innehållet av kursen har upplevts som hanterbar är:

Upplevde du att kursens innehåll har varit hanterbar för att du skall kunna höja din kunskapsnivå?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ håller med ☐ vet ej ☐

Frågan innehåller ett påstående och är en icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svartalternativen täcker frågans motpoler (inte alls och håller med) samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt. Varför jag valde att fortsätta frågan med ”..för att du skall höja din kunskapsnivå?” är för att i det här fallet är lärandeprocesserna viktigt med tanke på utvecklingsarbete och enligt Eljertsson (Eljertsson 1996) är det viktigt med att rums- och tidsbestämma frågan. Genom att formulera frågan på detta sätt tycker jag att jag kan rums- och tidsbestämma frågan med att använda ”..din kunskapsnivå..”. Ordet hanterbar ensamt kan ge olika innebörd hos olika människor men med att rikta ordet mot sin egna kunskap är det lättare att ta ställning.

Eftersom Folkhälsans Utbildning hör till Samfundet Folkhälsans serviceproduktion vars tjänster säljs åt kunder. Detta gör att verksamheten styrs av ett kundbehov och behöver fungera konkurrenskraftig för att slå ut andra företag på marknaden som erbjuder liknande tjänster. Enligt Kylén (Kylén 2008) tyder effektivitet på att verksamheten är konkurrenskraftig. Kunskaper kan kopplas till elevernas tidigare kunskaper och omvärld med att man lyckas forma skillnader, skapa förståelse för att det finns olika alternativ, kunna lägga märke till olika drag och att utnyttja dessa och på så sätt fås en mer nyanserad tolkning om kunskapen. Förutom effektivitet kan en nyanserad tolkning om kunskapen typa på att kursen levererar hållbar kunskap. Enligt Svedberg, Svensson och Kindeberg (se Svedberg et al. 2008 s.34-37) ger hållbar kunskap underlag för att lära livet ut och byggs upp av ett brett perspektiv för kunskap, färdigheter och attityder. Detta har jag tolkat som att man praktiken bör ha gett ett helhetstänkande och nyanserad tolkning av kunskapen upplevts finnas ömsesidig respekt mellan utbildare och kursdeltagare samt att kursen har upplevts ha en öppen miljö för att kunna dela med sig av egna åsikter, tankar och erfarenheter.

Jag anser att lämplig fråga för att utvärderingsenkäten skall få en bedömning om helhetstänkande anser jag en bra fråga är:

Anser du att kursen har behandlat tillräckligt med nyanserad tolkning för olika kunskaper att du skall ha kunnat skapa ett helhetstänkande?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐ vet ej

Frågan innehåller ett påstående och är icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svartalternativen täcker frågans motpoler (inte alls och håller med) samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte kan ta ställning.

För att kunna styra utvecklingsarbete i rätt riktning med tanke på kursens innehåll behöver utvärderingsenkäten även göra en bedömning om kursens kommunikationsmetoder för att veta vad som behövs mera av för att skapa helhetstänkande och för att kunderna skall nå sina kunskapsbehov. Svedberg, Svensson och Kindeberg (Svedberg et al. 2008 s.26-34) menar att hållbar kunskap i praktiken innebär detta att ledaren kan förmedla uppfattningar, värderingar, övertygelser, information och antagande och genom diskussioner och samtal utforska och utforma idéer tillsammans.

Jag anser att bra fråga för att utvärderingsenkäten skall göra en bedömning angående kursens arbetsmetoder för kursens innehåll är:

Anser du kursen har haft balans mellan föreläsning, diskussioner och dialoger för kursens ändamål? Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐ vet ej ☐

Frågorna innehåller ett påstående och är icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svartalternativen täcker frågans motpoler (inte alls och håller med) samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt. Svaren innehåller flera påståenden men genom att formulera frågan med balans mellan kopplas alla påståenden ihop. Frågan tidsbestäms och rums bestäms med hjälp av att fortsätta frågan med kursens ändamål.

Hargreaves och Flink (se Sandin 2008 s.34) förklarar för att nå uthålligt lärande krävs en rik varierande presentation av kunskap, djupt och brett lärande med relevant fakta, omsorgsfulla förberedelser och tilltalade upplägg. Utvärderingsenkäten bör därför göra en bedömning om ifall deltagarna anser det har varit en bra balans mellan olika undervisningsmetoder för att de skall vara nöjda med kursen. För att sedan styra utvecklingsarbetet mer effektivt bör enkäten också ifrågasätta vad deltagaren anser kursen skulle ha behövt innehålla mera av. Enligt Larsson (Larsson 2013) kan man särskilja tre sorters kunskaper (faktakunskap, förståelsekunskap och färdighetskunskap) som är betydande

för vuxnas lärande och för att kunna styra utvecklingsarbete behöver utvärderingsenkäten göra en bedömning om vad deltagaren skulle önskat mera av.

För att styra utvecklingsarbete anser jag bra fråga angående kursens metoder för att leverera kunskaper är:

Anser du vara nöjd med kursens innehåll av;

faktakunskap ☐ önskat mera ☐ önskat annat innehåll, ☐ nej, bra som det var ☐ ingen åsikt

förståelsekunskap ☐ önskat mera ☐ önskat annan innehåll, ☐ nej, bra som det var ☐ ingen åsikt

färdighetskunskap ☐ önskat mera ☐ önskat annan innehåll, ☐ nej, bra som det var ☐ ingen åsikt

Frågan innehåller ett påstående tyckas vara ledande eftersom önskat mera samt önskat annat innehåll kan tänkas som negativt laddade, men eftersom utvärderingsenkäten är fokuserad på utvecklingsarbete. Vid utvecklingsarbete gäller det att ta reda på vad som är bra vad som är dåligt vad som borde utvecklas. Alternativet önskat mera tyder på utveckling, alternativet annat innehåll tyder på att det är dåligt som det är nu och alternativet nej, bra som det var tyder på att kursen är bra. Genom att formulera svarsalternativen på detta sätt anser jag att svarsalternativen täcker frågans motpoler och genom att ha ett alternativ med ingen åsikt finns även ett neutralt svarsalternativ med.

Enligt Lingard (se Sandin 2008 s.39) har effektiv utbildning kunna koppla kunskaper till elevernas tidigare kunskap och omvärld samt beskrivas i stödjande miljöer samt stödjande lärprocesser. För att utveckla kursens effektivitet behöver utvärderingsenkäten göra en bedömning ifall om kunskaper har kopplats till elevernas tidigare kunskaper och omvärld och ifall kurserna har haft en stödjande miljö för lärandeprocesser.

För att utvärderingsenkäten skall få en bedömning om ifall kursens arbetsprocesser varit stödjande miljö för deltagarens lärandeprocesser anser jag en bra fråga är:

Anser du mer stöd kunde underlättat för dig att kunna bemöta utmaningar under kursens gång? Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ håller med ☐ vet ej ☐

Frågan innehåller ett påstående och är en icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svarsalternativen täcker frågans motpoler (inte alls och håller med) samt innehåller ett neutralt svar vet ej för dem som inte har någon åsikt.

Svarsalternativen täcker frågans motpoler samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt. Under kursens gång tidsbestäms och rums bestäms frågan.

Ytterligare en fråga för att utvärderingsenkäten skall göra en bedömning ifall kursens arbetsprocesser varit stödande miljö för deltagarens lärandeprocesser anser jag en bra fråga att tillägga är angående feedback eftersom kurserna innehåller mer eller mindre praktiska tillämpningar. Vid praktiska tillämpningar anser jag att feedback kan vara viktigt för att öka speciellt förståelsekunskap och färdighetskunskap.

Jag anser en bra fråga angående feedback är:

Anser du behövt mer tillgång till konstruktiv feedback under kursens gång?

ja ☐ Nej ☐ vet ej ☐

Önskat mer konstruktiv feedback speciellt vid:

Frågan innehåller ett påstående och är en icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svarsalternativen täcker frågans motpoler samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt. För att precisera utvecklingsarbetet har jag valt att tillägga ett fält för att kommentera speciellt i vilken situation man skulle önskat mer feedback. Dessutom har jag valt att precisera ordet feedback med att tillägga ordet konstruktiv på grund två orsaker. För det första för att göra ordet tids och rumsbestämt. Genom att bra ha ordet feedback kan det vara svårt att veta gränsen vad som man skall tolka som feedback och inte. För det andra har just konstruktiv feedback valts på grund av att Svedberg, Svensson och Kindeberg (Svedberg et al. 2001 s.118-119) menar att för att leverera hållbar kunskap bör läraren ha emotionellt engagemang, framgångsrik modell, motiverande samtal och allmänt positiv återkoppling vilket jag anser är samma som att ledaren i praktiken ger konstruktiv feedback. En annan aspekt med tanke på ledarnas egenskaper är att Folkhälsans Utbildnings kursverksamhets syfte är utbildning. Enligt Hård af Segerstad, Klasson och Tibelius (Hård af Segerstad et al. 2007) bygger utbildningsverksamheter på ständigt didaktiska möten. Sederstad, Klasson och Tibelius anser att ledare behöver för att skapa goda didaktiska möten besitta egenskaper som glad, engagerad, spontan, med entusiasm och vara kreativ för att skapa effektiva och goda didaktiska möten. Enligt Larsson (Larsson 2013) är bra egenskaper för ledande av utbildning för vuxna att man upplevs som lyhörd, besitter kommunikativ samt social kompetens, upplevs vara kompetent för sina uppgifter. Enligt Lambert (se

Svederberg et al. 2008 s.26-34) består ledarskapets kärna för att förmedla hållbar kunskap ledarens förmåga att kunna lära i grupp samt förmågan att bygga upp mening och kunskap i samarbete med gruppen. Hur utbildaren lyckas med detta beror på utbildarens kommunikativa och sociala kompetens vilket är en ytterligare orsak att utvärderingsenkäten innehåller en fråga som bedömer utbildarens kommunikativa och sociala kunskaper.

Jag anser att en bra fråga angående utbildarens egenskaper är: Anser du utbildaren varit;

Kompetent för sina arbetsuppgifter? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Socialt kompetent? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Kommunikativt kompetens? ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Engagerad? ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Motiverande? ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Kreativ? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Lyhörd? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Frågan innehåller flera påståenden men varje påstående har egna svarsalternativ vilket gör att det är möjligt att ta ställning till varje påstående skilt för sig. Frågan är en icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svarsalternativen täcker frågans motpoler samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt. Frågan tidsbestäms och rums bestäms med att fråga kursens ledares egenskaper.

Vad som är speciellt med vuxnas lärande är enligt Larsson (Larsson 2013) deras möjlighet att få dela med sig av egna erfarenheter. Detta betyder att det är viktigt för kursen att kursens miljö vid arbetsprocessen har upplevts vara en öppen atmosfär där det har funnits möjlighet att ha innovativ förslag och att man kunnat använda erfarenheter och vardagliga liv i undervisningen.

Jag anser att en bra fråga angående detta är: Anser du det har varit en gynnsam öppen miljö för att dela med dig av dina egna tankar under kursens gång?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐

Frågan innehåller ett påstående och är en icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svarsalternativen täcker frågans motpoler samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt. Frågan tidsbestäms och rumsbestäms med att fråga under kursens gång.

För att styra utvecklingsarbetet har jag valt att kompetera denna fråga med ett fält för kommentarer angående vilka förändringar man skulle tro skulle ha fått kursen upplevas som mer öppen genom att fråga kommenterar kring kursens samhörighetskänsla. Känner man samhörighet känner man sig också bekväm i gruppen och gör det mer gynnsamt för att öppet kunna diskutera och dela med sig av tankar och åsikter. Enligt Rydqvist och Winroth är det viktigt att man upplever samhörighet är också viktigt vid en hälsofrämjande verksamhet vilket är en annan viktig orsak att utvärderingsenkät gör en bedömning angående samhörighet

Jag anser att bra frågor för kursdeltagarna att kommentera med tanke på samhörighet samt ledarens förmåga att skapa ett klimat som gynnar hållbar kunskap är att kommentera följande frågor:

Vilka förändringar skulle du upplevt upplevdes gav en bra effekt alternativt hade en negativ effekt på din samhörighetskänslan i kursen? Fanns det något i kursen som gjorde att du kände mer under kursens gång? Kommentera!

Jag anser att genom att sätta ett utropstecken efter kommentera kan det uppfattas som en uppmaning att svara istället för att hoppas över det.

Enkäten tar hittills i beaktande samhörighet. För att fortsätta utforma enkäten enligt ett hälsofrämjande perspektiv beskriver Rydqvist och Winroth (Rydqvist och Winroth 2008) att det är viktigt viktigt att man upplever meningsfullhet. Enligt Lambert (se Svederberg et al. 2008 s.26-34) behöver ledaren för att bygga upp mening förmåga att i samarbete med gruppen utforska och utforma idéer tillsammans genom diskussioner och samtal. Vidare menar Hargreaves och Flink (se Sandin 2008 s.34) behövs tilltalade upplägg. Faktorerna angående ledarens egenskaper för att gynna en meningsfull kurs för kunden är beroende på ledarens kommunikativa och sociala kunskaper vilket redan finns frågor om i enkäten. Med tanke på tilltalade upplägg kan det vara orsak att värdera

i enkäten ifall kursen har varit bra planerad för att kursen skall ha upplevts som meningsfull.

Jag anser en bra fråga för att fråga angående kursens upplägg är: Anser du kursen haft balans mellan föreläsning, diskussioner och dialoger för kursens ändamål?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐ vet ej ☐

Kunnat innehålla mer av:

Frågan innehåller ett påstående och är en icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svarsalternativen täcker frågans motpoler samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt. Frågan rums och tidsbestäms genom att ha bestämd form, kursens, , vilket gör att det inte handlar om vilken kurs som helst. För att styra utvecklingsarbetet har man möjlighet att kommentera vad man önskat kursen skulle innehålla mera av.

Jag anser en bra fråga för att rikta utvecklingsarbetet genom att fråga deltagaren själv vilka förändringar den skulle vilja se är och har därför ställt denna fråga som en kommentera. Enligt Kylén (Kylén 2008) är det viktigt vid serviceproducerande verksamheter att man frågar kunden själv vad som är bra, vad som är dåligt och vad som borde förbättras. För att styra utvecklingsarbete med tanke på kursens upplägg har jag valt att fråga deltagaren direkt vad om är bra, dåligt eller bör utvecklas och har lägg till ett fält för att kommentera vilka förändringar man skulle vilja se i kursens upplägg, innehåll och material.

Jag anser att en bra fråga för att styra utvecklingsarbete därför är: Vilka förändringar skulle du vilja se i kursens upplägg/innehåll och material? Vad är du särskilt nöjd med i kursens innehåll? Kommentera!

Eftersom man fritt kan kommentera kan man ta ställning till varje enskilt påstående genom fri formulering. Detta gör att Folkhälsans Utbildning frågar direkt av kunden idéer för till utvecklingsarbete.

Jag anser en bra fråga angående kursens meningsfullhet för deltagaren är: Har kursen varit meningsfull för dig?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐ vet ej ☐

Vad skulle ha gjort kursen mer betydelsefull för dig?

Frågan innehåller ett påstående och är en icke ledande eftersom frågan innehåller varken negativa eller positiva ord. Svarsalternativen täcker frågans motpoler samt innehåller ett neutralt svar för dem som inte har någon åsikt. Frågan tidsbestäms och rums bestäms med att ha bestämd form, kursen, vilket gör att det inte handlar om vilken kurs som helst. Meningsfullhet riktas till kunden själv eftersom man inte kan veta hur andra har upplevt kursen. Detta gör att svaret blir mer pålitligt i bedömningsarbetet. För att styra utvecklingsarbetet har man möjlighet att kommentera vad som skulle ha gjort kursen mer betydelsefull.

För att slutligen i enkäten ifrågasätta deltagarnas idéer eller ifall något de anser är viktigt men inte kom fram i enkätens frågor med tanke på kursens utvärdering avslutas enkäten med att fråga kommentar angående kursens använda material och vad deltagarna önskar se förbättringar/gjorts annorlunda och vad var du särskilt nöjd med i kursen.

Jag anser att bra fråga att kommentera angående kursens material är: Anser du kursens material har varit ändamålsenlig för kursens innehåll?

Håller med ☐ Kursmaterialet föråldrat ☐ Önskat annat material ☐ ingen åsikt ☐

Kommentera varför du har varit missnöjd på något sätt.

Här ger svarsalternativen idéer om hur man skall reflektera över ifall kursmaterialet varit ändamålsenligt för kursens innehåll eftersom ändamålsenligt är ett ganska svårt begrepp att annars först. Genom att ha möjlighet att kommentera frågan kan frågan styra utvecklingsarbetet genom att ta reda på brister vid kursens använda material.

Jag anser att en bra fråga att avsluta enkäten är att fråga en generellt omdöme efter avslutad kurs eftersom det är det som lämnar i servicetjänstens kunders minne av verksamheten:

Var önskar du se förbättringar/gjorts annorlunda?/Vad var du särskilt nöjd med i kursen? Kommentera!

Dessa frågor anser jag är de viktigaste på basen av arbetets teoretiska referensramar och de avgränsningar som gjorts i arbetets modellens tidigare faser. Med dessa frågor anser jag att utvärderingsenkäten mäter det den skall mäta med rätt mått för att man med hjälp av utvärderingsenkäten skall kunna kontrollera verksamheten efter avslutad kurs. Jag anser att med detta innehåll kommer enkäten lyckas styra utvecklingsarbetet eftersom enkätens innehåll kritiskt granskar kurserna ur ett hälsofrämjandeperspektiv eftersom Utbildning hör till en hälsofrämjande organisation samt kritiskt granskar verksamhetens gynnsamhet för kursdeltagarnas lärande eftersom Folkhälsans Utbildning är ett bolag vars verksamhet går ut på försäljning av servicetjänster där verksamhet styrs av ett kundbehov.

8.3 Implementering

Implementeringsfasen innehåller hur man skall forma enkätens design för att få så många svar som möjligt och att enkäten kan lätt implementeras i Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet.

Enligt Karlsson (Karlsson 1999) är ett vanliga problem att det har varit otydlig förmedling och innehåller ett för svårt språk och att konsumenten av utvärderingen inte har satt sig in i vad utvärderingen syftar på. Genom att ha använt Eljertssons bok för enkätmetodik (Eljertsson 1996) samt eget förnuft hoppas jag att jag har lyckats utforma tydliga frågor.

Med tanke på att arbetet skall kunna utforma en enkät som faktiskt skall komma i användning kan det vara till nytta är att fungera över utvärderingsenkätens bedömningsarbete eftersom en utvärdering görs för att göra en bedömning.

Bedömningen kan tänkas förslagsvis göras enligt Karlssons fyra referenspunkter (Karlsson 1999 s.46). Ett alternativ enligt Karlsson är att bedömning görs mot grundläggande krav för att verksamheten i praktiken skall ha uppfyllt minimikraven för godkänt. Andra alternativ att göra bedömning är att få fram genomsnittsvärden på olika prestationer genom att jämföra ett antal verksamheter med samma kravspecifikation. Ett tredje alternativ är benchmarking. Fjärde alternativet är att bedömningen görs genom att forma en teoretisk idealbild med vissa specifika resultat för att det kan anses fungera optimalt.

8.4 Slutsats och resultat

Arbetsmodellens sista fas behandlas enkätens design för att ta reda på ifall enkätens frågor bör justeras samt summering av vad arbetsprocessen har kommit fram till ärderingen bör ifrågasätta för att kunna leda utvecklingsarbete för Folkhälsans Utbildnings verksamhet vid Norrvalla.

Med hjälp av utvärderingsenkäten vill man ta reda på ifall verksamhetens tänkta aktiviteter hänger ihop med avsedda mål och om verksamheten är relevant för att tillfredsställa kundens kunskapsbehov genom att kontrollera kursens arbetsmetoder, innehåll och hur kursens utbildare uppfattas. Utvärderingens värdekriterier ställs mot vuxnas lärande och att verksamheten uppfattas som hållbar.

Med tanke på att enkäten ger generell bild för en kurs kan inte fungera som mått på Folkhälsans Utbildnings vid Norrvallas totala kvalité eftersom dit hör också medarbetarna och ledarna samt den totala verksamheten. Resultaten av utvärderingen bör förstås som en generell värdering av en kurs och bör därför se till vissa trender I återkommande kurser då kunderna byter vid varje tillfälle.

Enkätens design påverkas av att den skall kunna överföras i elektronisk form och möjliggör grafisk sammanställning av resultaten. Genom att bekanta sig med utvalda program som ansetts uppnå de krav som ställt från beställaren kunde jag snabbt konstatera att med tanke på enkätens design är allt tänkbart möjligt. Det gäller bara för programmeraren att gradera svarsalternativen på rätt sätt så att grafiska sammanställningen påvisar behov på utveckling. Alla fria kommentarer kan också sammanställas genom att kommentarerna samlas på ett och samma ställe vilket underlättar att man kan skapa en generell överblick.

Enkätens design kan tänkas omformuleras enligt tycke och smak . Frågorna fungerar enskilt för sig och är inte i behov av varandra. Man kan därför tänkas ta bort frågor, sätta in flera frågor eller välja ut några frågor utifrån vad man är intresserad av att få en ut en värdering om just vid det tillfället.

9 DISKUSSION

I början var det svårt att veta var man egentligen skall börja för att sätta igång arbetsprocessen. Jag hade egentligen ingen aning om vad utvärdering egentligen innebär och hur utvecklingsarbete kan styras med hjälp av en enkät så jag började med att först skapa en förståelse om utvärdering, hur man kan göra en utvärdering och varför man gör en utvärdering. Efter att ha läst om utvärdering förstod jag att utvärdering görs på grund av utveckling. Detta gjorde att jag började identifiera Folkhälsans Utbildnings kursverksamhet med olika perspektiv på utvecklingsarbete för att få en så nyanserad bild som möjligt över hur enkäten kan tänkas styra utvecklingsarbete för att sedan avgränsa informationen till vad jag anser som mest väsentligt för kursverksamhetens utvecklingsarbete. Genom att granska olika perspektiv på utvecklingsarbete kom jag fram till att det perspektiv jag behöver ha för kursverksamheten med tanke på att utforma en utvärderingsenkät som kan styra utvecklingsarbete är att kursverksamheten är en arbetsprocess som styrs av vuxnas lärande och att de är betalande kunder som har köpt en servicetjänst. På grund av att tidpunkten för utvärderingsenkäten är efter avslutad kurs bör enkäten fokusera på att styra utveckling på basen av att göra en bedömning om något som redan har hänt. Enkätens frågor fokuserar därför på att fråga kursdeltagarna vad som har varit bra och dåligt med kursen samt vad kunden anser bör utvecklas i kursen.

I början av arbetsprocessen sattes två frågeställningar upp. Första frågeställningarna för arbetet att ta reda på var hurudan enkät som skulle vara lämplig för Folkhälsans Utbildning. Detta togs reda på med hjälp av data kring utvecklingsarbete med hjälp av utvärdering. Arbetets processen skulle även ta i beaktande organisationen Folkhälsan och Folkhälsans Utbildnings mål och visioner för verksamheten genom att studera redan tänkta processer och metoder för utvecklingsarbete.

I arbetsprocessen var det bra att bekanta sig med dessa men vad som sedan var mest betydande för att utforma en verksamhetsanpassad enkät var analysen om själva kursverksamheten, vad består verksamheten av och vad byggs verksamheten upp på. Genom att se kursverksamheten som en produktion av en produkt där produkten förbrukas i samma takt som den produceras gav sedan en inblick om hur utvecklingsarbete få inblick om hur utvecklingsarbete fungerar i denna typ av verksamhet.

Andra frågeställningen arbetet satte upp i början av arbetsprocessen var hur utvärderingsenkäten uppfyller sitt mål, syfte och funktion för verksamheten. Detta planerades uppfyllas genom att utforma en enkät som är lätt att ta i användning för kursverksamheten och med hjälp av utvärderingsmetoder och modeller ta reda på vilken slags värdering och bedömning verksamheten har mest nytta av med tanke på utvecklingsarbete. Till sist med hjälp av enkätmetodik bestämma enkätens design och enkätens frågor.

Vad arbetet egentligen gjorde för att uppnå mål, syfte och funktion är att ta reda på är för vem enkäten görs, vad skall utvärderas och vad skall utvärderingen leda till. Att utforma en enkät med den tanken att den faktiskt skall komma i användning är för mig som utformare viktigt att uppnå annars är mitt jobb i onödan. För att öka chansen till användning skapades förståelse för kursverksamheten, vad man vill uppnå med verksamheten samt behovet för verksamheten. Enkätmetodik var till största hjälp av skapandet av enkätens frågor.

De etiska aspekterna i detta arbetet kan tänkas vara att utvärderingsenkäten inte kränker någons integritet, svarsdeltagarna får hållas anonyma och det är inget tvång att svara på enkäten. Enkätfrågornas innehåller kränker inte någons integritet eller kan upplevas som stötande för sin personlighet. Utvärderingsenkäten behandlar män och kvinnor lika genom att inte ifrågasätta ifall den som svarar på enkäten är kvinna eller man eller har skilda frågor för kvinnor och män.

Att arbeta enligt en processbeskrivning anser jag fortfarande varit en lämplig metod och har svårt att se det göras med någon annan metod. Så här i efterhand kunde arbetet ha utnyttjat mer utvärderingsmetoder och dess vägledande frågor för att avgränsa informationen ännu mera. Detta gjorde att lite onödigt mycket tid användes för att hitta relevant fakta. Detta berodde på att först efter avslutad arbetsprocess förstår jag vad de vägledande frågorna i utvärderingsmetodik egentligen innebär och vad utvärdering egentligen skall frågar efter. Redan nu upplever jag att ifall jag skulle ställas för att utforma en enkät igen skulle jag veta mycket bättre och ett tidigare skede vad som är intressant och viktig information för arbetsprocessen.

Arbetet svaga sidor är att jag som utformare inte har utformat en enkät tidigare. En person eller personer med mer erfarenhet skulle kunna tänkas formulera ännu effektivare frågor och har följt med processen från själva utformandet till användning och kunnat korrigera.

Arbetets starka sidor är att arbetet har gjort ett digert arbete för att samla bakgrundsinformation. Källorna för arbetet är relevanta för ämnet och har använt sig av ny data. Dessutom tycker jag att jag har lyckats bra med att tolka beställningsarbetet och ta fram relevant fakta för själva arbetsprocessen.

Utformningen av frågorna var verkligen svårt eftersom man kan tolka ord så olika. Vad som kunde ha varit bra som avslutning av arbetet är att kontakta någon som arbetat med utformning av enkäter för att kunna ge ett utlåtande på basen av erfarenhet om arbetets enkät kan tänkas vara av god kvalité.

Eftersom denna arbetsprocess innefattar endast utformningen och för vidare utveckling kunde man göra ett examensarbete för att analysera ifall enkäten uppfyller den det ska genom att ha den i användning ett tag eller att anordna ett pilotprojekt med en mindre grupp och sedan korrigera enkäten enligt resultaten man fått.

Arbetet har varit en mognadsprocess och lärorikt. Detta arbete har hjälpt mig att förstå utvärdering och vad utvecklingsarbete kan innebära från olika perspektiv och skapat större förståelse för enkätmetodik. Jag kommer verkligen ha nytta av detta i arbetslivet som idrottsinstruktör med inriktning på hälsopromotion.

För vidare utveckling av detta arbete skulle det vara intressant att ha denna enkät i användning en längre tid och se ifall utvärderingsenkäten kan styra utvecklingsarbete på Folkhälsans Utbildnings kursverksamhetsnivå eller som ett kortare projekt utföra ett pilotprojekt för att testa hur bra enkätens frågor är för att sedan arbeta för att förbättra dem ifall det behövs.

KÄLLOR / REFERENCES

- Blossing Ulf. 2013. *Förändringsagenter för skolutveckling - Roller och implementeringsprocesser*. Årg 18. nr 3-4. Pedagogisk Forskning i Sverige.
- Bertrams, Ingrid. 2009. *Hur ser en bra enkät ut? - En kritisk granskning av befintliga frågeformulär*. Lund Universitet. Tillgänglig: <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=2858708&fileId=2858709> Hämtad: 9.9.2014
- Carlström, Inge. Carlström Hagman, Lena-Pia. 2011. *Metodik för utvecklingsarbete och utvärdering*. Upplaga 5. Studentlitteratur AB, Danmark. 447 s.
- Dalin, Per. 1994. *Skolutveckling: praktik*. Upplaga 1:1. Liber Utbildning. Stockholm. 310 s.
- Fjellström, Mona. 2013. *Utvärdering för utveckling av utbildning . med sikte på delaktighet och deliberation*. Umeå Universitet. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:617485/FULLTEXT02.pdf> Hämtad: 9.9.2014
- Folkhälsan. 2014. Tillgänglig: <http://www.folkhalsan.fi/startside/Om-oss/> Hämtad: 9.9.2014
- Folkhälsans Utbildning. 2014. Tillgänglig: <http://www.folkhalsan.fi/Folkhalsan-idrott/Folkhalsan-Utbildning-Ab/> Hämtad: 9.9.2014
- Foss Lindblad, Rita. Lander, Rolf. 2009. *Att säkra det osäkra – redskap för reflektion och makt i skolans utvärdering*. Upplaga 1:1. Studentlitteratur. Polen. 154 s.
- Google Docs. 2014. Tillgänglig: <https://support.google.com/docs/answer/87809?hl=en> Hämtad: 9.9.2014
- Hård af Segerstad, Helen. Klasson, Alger. Tebelius, Ulla. 2009. *Vuxenpedagogik – att iscensätta vuxnas lärande*. Studentlitteratur AB. 151 s.
- Hellspång, Lennart. *Källkritisk analys*. Studentlitteratur. Tillgänglig: <http://www.studentlitteratur.com/files/sites/metoder7556/kanalys.pdf> Hämtad: 21.9.2014
- Hopkins, David. 2005. *The practice and theory of school improvement – International Handbook of Educational Change*. Upplaga 2. Springer-Verlag New York Inc.
- Jacobsson, Dag Ingvar. 2012. *Förståelse beskrivning och förklaring - Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Upplaga 2:1. Studentlitteratur AB. Spanien. 327 s.

- Karlsson, Ove. 1999. *Utvärdering – mer än en metod. Tankar och synsätt i utvärderingsforskning – en översikt*. Svenska Kommunförbundet. Nr 3. Nordstedts tryckeri. Stockholm. 93s.
- Kylén, Jan-Axel. 2008. *Att utvärdera organisation, verksamhet och personal*. Upplaga 1:1. Liber AB. Slovenien. 235 s.
- Larsson, Staffan. 2013. *Vuxendidaktik: 14 tankelinjer i forskning om vuxnas lärande*. Upplaga 1. Natur kultur akademisk. 243s.
- Larsson, Pär. Löwstedt, Jan. 2010. *Strategier och förändringsmyter – ett organisationsperspektiv på skolutveckling och lärares arbete*. Upplaga 1:1. Studentlitteratur AB, Ungern. 216 s.
- Ljungberg, Anders. Larsson, Everth. 2001. *Processbaserad verksamhetsutveckling*. Studentlitteratur AB. Lund. 358 s.
- Rydqvist, Lars-Göran. Winroth, Jan. 2008. *Hälsa och hälsopromotion: med fokus på individ-, grupp- och organisationsnivå*. SISU idrottsböcker. 288 s.
- Sandin, Gunnar. 2008. *Hållbart ledarskap i skolan*. Upplaga 1:1. Studentlitteratur. Polen. 259 s. Upplaga 1. Studentlitteratur. 299 s.
- Survey Monkey.2014. Tillgänglig: <https://sv.surveymonkey.com/> Hämtad: 9.9.2014'
- Svederberg, Eva. Svensson, Lennart. Kindeberg, Tina. 2001. *Pedagogik I hälsofrämjande arbete*. Upplaga 1. Studentlitteratur AB. 292 s.
- Svedlin, Renata. 2003. *Utvärdering i skolan – mellan skolutveckling och styrpolitik*. Forskningsrapport 185. Helsingfors Universitet. 195 s.
- Thornberg, Robert. Thelin, Katina. 2011. *Med ansiktet vänt mot europa – perspektiv på skolutveckling*. Lenander Grafiska. 130 s.

BILAGOR / APPENDICES

Utvärderingsenkäten

I vilken mån anser du kursen kunnat motivera? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ ? ☐

I vilken mån anser du kursen kunnat inspirera? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ ? ☐

I vilken mån anser du kursen varit intressant för dig? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ ? ☐

I vilken mån anser du kursens innehåll varit användbar för dig? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ ? ☐

1 = inte alls 2 = håller delvis inte med 3 = håller delvis med 4 = håller med ? = vet inte

Upplevde du att kursens innehåll har varit hanterbar för att du skall kunna höja din kunskapsnivå?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ håller med ☐ vet ej ☐

Anser du att kursen har behandlat tillräckligt med nyanserad tolkning för olika kunskaper att du skall ha kunnat skapa ett helhetstänkande?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐ vet ej ☐

Upplevde du att kursens innehåll har varit hanterbar för att du skall kunna höja din kunskapsnivå?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ håller med ☐ vet ej ☐

Anser du att kursen har behandlat tillräckligt med nyanserad tolkning för olika kunskaper att du skall ha kunnat skapa ett helhetstänkande?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐ vet ej ☐

Anser du kursen har haft balans mellan föreläsning, diskussioner och dialoger för kursens ändamål?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐ vet ej ☐

Anser du mer stöd kunde underlättat för dig att kunna bemöta utmaningar under kursens gång?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ håller med ☐ vet ej ☐

Anser du behövt mer tillgång till konstruktiv feedback under kursens gång?

ja ☐ Nej ☐ vet ej ☐

Önskat mer konstruktiv feedback speciellt vid: _____

_____

Anser du utbildaren varit;

Kompetent för sina arbetsuppgifter? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Socialt kompetent? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Kommunikativt kompetens? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Engagerad? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Motiverande? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Kreativ? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Lyhörd? 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ kan inte ta ställning ☐

Anser du vara nöjd med kursens innehåll av:

faktakunskap ☐ önskat mera ☐ önskat annat innehåll, ☐ nej, bra som det var ☐ ingen åsikt

förståelsekunskap ☐ önskat mera ☐ önskat annan innehåll, ☐ nej, bra som det var ☐ ingen åsikt

färdighetskunskap ☐ önskat mera ☐ önskat annan innehåll, ☐ nej, bra som det var ☐ ingen åsikt

Anser du det har varit en gynnsam öppen miljö för att dela med dig av dina egna tankar under kursens gång?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐

Vilka förändringar skulle du upplevt upplevdes gav en bra effekt alternativt hade en negativ effekt på din samhörighetskänslan i kursen? Fanns det något i kursen som gjorde att du kände samhörighet under kursens gång? Kommentera!

_____
_____

Anser du kursen haft balans mellan föreläsning, diskussioner och dialoger för kursens ändamål?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐ vet ej ☐

Kunnat innehålla mer av: _____

_____

Har kursen varit meningsfull för dig?

Håller inte med ☐ Håller delvis inte med ☐ Håller delvis med ☐ Håller med ☐ vet ej ☐

Vad skulle ha gjort kursen mer betydelsefull för dig?

_____

_____

Anser du kursens använda material har varit ändamålsenlig för kursens innehåll?

Håller med ☐ Kursmaterialet föråldrat ☐ Önskat annat material ☐ ingen åsikt ☐

Kommentera ifall du är missnöjd på något sätt varför.

_____

_____

Var önskar du se förbättringar/gjorts annorlunda?/Vad var du särskilt nöjd med i kursen? Kommentera!

_____

_____

_____

_____

_____